

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
УСТАВНИ СУД

Булевар краља Александра број 15
Београд

Подносилац
иницијативе:

Синдикат запослених у правосудним органима Србије, ул. Дечанска бр. 14/5, МБ: 17421409, ПИБ 102016637, којег заступа гђа Слађанка Милошевић, председница Синдиката, а чији је пуномоћник Милош Влаховић, адвокат из Београда, ул. Кнегиње Зорке бр. 56, по пуномоћју у прилогу.

Примерака: 1;
Прилога: пуномоћје.

На основу одредбе чл. 168. ст. 2. Устава Републике Србије подносилац - иницијатор подноси Уставном суду Републике Србије

Иницијативу за покретање поступка оцене уставности

Иницијатива се подноси у вези са покретањем поступка оцене уставности одредбе члана 264. Закона о извршењу кривичних санкција („Сл. гласник РС“ број 55/2014 и 35/2019) (у даљем тексту: „Закон“), који је ступио на снагу дана 31.05.2014. године, односно дана 29.05.2019. године.

Одредба члана 264. Закона није у сагласности са одредбама члана 4. став 1. и члана 194. став 1. Устава Републике Србије које прописују да је правни поредак Републике Србије јединствен, као и са одредбом члана 21. став 3. Устава Републике Србије, која прописује да је забрањена свака дискриминација, непосредна или посредна, по било ком основу.

Образложење:

Одредбом члана 264. Закона о извршењу кривичних санкција („Сл. гласник РС“ број 55/2014 и 35/2019 – даље: „Закон“) предвиђено је да по потреби службе, лицу коме се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, може решењем министра надлежног за послове правосудја престати радни однос са правом на старосну пензију и пре испуњења општих услова за стицање права на старосну пензију, у складу са прописима о пензијском и инвалидском осигурању. Ставом 2. истог члана Закона предвиђено је да овом лицу припада, по оствареном праву на пензију, отпремнина у петоструком износу плате примљене за последњи месец пре одласка у пензију.

Одредбом члана 21. Устава Републике Србије предвиђено је да су сви пред Уставом и законом једнаки, да свако има право на једнаку законску заштиту, без дискриминације и да је забрањена свака дискриминација, непосредна или посредна, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета.

Дискриминаторски карактер неуставне одредбе члана 264. Закона састоји се у следећем:

У одредби члана 251. Закона предвиђено је да се на директора Управе и запослена лица у Управи за извршење кривичних санкција (даље: "Управи") примењују одредбе закона којима се уређују права и дужности државних службеника и намештеника, ако овим законом није другачије одређено. Имајући ово у виду, на запослене у Управи примењује се Закон о државним службеницима као *lex specialis* у односу на Закона о раду, а Закон о извршењу кривичних санкција као *lex specialissima* у односу на Закон о државним службеницима. *Lex specialissima derogat legi speciali* - Специјалнији закон дерогира (ставља изван снаге) специјални закон.

Полазећи од ове максиме одредбом члана 264. Закона предвиђено је да решењем министра надлежног за послове правосуђа запосленом у Управи може престати радни однос са правом на старосну пензију и пре испуњења општих услова за стицање права на старосну пензију, у складу са прописима о пензијском и инвалидском осигурању. Следствено изнетом, а према ставу 2. истог члана Закона, овим запосленим лицима припада, по оствареном праву на пензију, отпремнина у петоструком износу плате примљене за последњи месец пре одласка у пензију. Међутим, уколико запослено лице испуни опште услове за стицање права на старосну пензију, у складу са прописима о пензијском и инвалидском осигурању, у односу на право на отпремнину примењују се прописи о пензијском и инвалидском осигурању, односно Закон о платама државних службеника и намештеника ("Сл. Гласник РС" бр. 62/2006, 63/2006, 115/2006, 101/2007, 99/2010, 108/2013, 99/2014, 95/2018 и 14/2022) и Уредба о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника („Сл. гласник РС" број 98/2007, 84/2014, 84/2015 и 74/2021). Одредбом члана 38. став 2. Закона о платама државних службеника и намештеника предвиђено је да државни службеник има право на отпремнину и при одласку у пензију, а ставом 3. истог члана Закона предвиђено је да се висина отпремнине прописује уредбом Владе. Уредбом о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника уређују се општи услови, под којима, сви државни службеници и намештеници остварују право на накнаду трошкова који настају у вези са њиховим радом у државном органу, начин накнаде и висина накнаде трошкова, као и висина отпремнине. Одредбом члана 51. ове уредбе предвиђено је да државном службенику или намештенику који одлази у пензију исплаћује се отпремнина у висини 125% од плате коју би остварио за месец који претходи месецу у коме се исплаћује отпремнина, с тим што она не може бити нижа од две просечне зараде у Републици Србији, према последњем коначном објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике на дан исплате.

На овај начин у неповољнији положај стављени су они запослени у Управи који су провели цео радни век у Управи, у односу на оне запослене у Управи којима престаје радни

однос са правом на старосну пензију и пре испуњења општих услова за стицање права на старосну пензију, јер добијају отпремнину у много већем износу.

Такође, запослени у Управи који су провели цео радни век у Управи у неповољнијем су положају и у односу на запослене у Министарству унутрашњих послова Републике Србије којима, као полицијским службеницима, јер овим државним службеницима који остваре право на пензију припада отпремнина у висини шест месечних плата, без пореза и доприноса, примљених за последњих шест месеци, а сагласно одредби члана 175. Закона о полицији ("Сл. Гласник РС" бр. 6/2016, 24/2018 и 87/2018).

Цитирана одредба није у сагласности ни са одредбом члана 18. Закона о раду који прописује забрану непосредне и посредне дискриминације запослених, као и са одредбом члана 16. Закона о забрани дискриминације којом је забрањена дискриминација у области рада.

Овим путем указујемо и на заузет став Европског суда за људска права, додуше у другачијем односу дискриминације, у предмету *MacCulloch*¹ у којем је суд разматрао систем отпремнина односно висину отпремнина, а у складу са старошћу и радним стажом. Систем је старијим запосленима са дужим радним стажем давао право на много више отпремнине у односу на млађе, касније запослене. Британски жалбени суд за радне спорове у начелу је прихватио да се то може објективно оправдати као начин награђивања оданости старијих радника, који су добијали више отпремнине с обзиром на њихов незавидни положај на тржишту рада и као подстицај да уступе место млађим колегама. Међутим, у овом случају уједно је објашњено како треба да се приступи објективном оправдању, нашавши да пре доношења закључака о објективном оправдању треба добро проучити питање сразмерности, јер је у супротном реч о дискриминацији које Европски суд за људска права санкционише.

Полазећи од одредбе члана 60. став 4. Устава Републике Србије којим је дефинисано право на отпремнину, као неутуђиво право којег се нико не може одрећи, цитираном законском одредбом повређено је и право на имовину предвиђено чланом 1. Протокола 1. уз Европску конвенцију за заштиту људских права. Непостојање објективног и разумног оправдања због неравноправног положаја у којем се запослени који су провели цео радни век у Управи у односу на оне запослене који остваре право на старосну пензију и пре испуњења општих услова за стицање права на старосну пензију, налазе се у дискриминаторном положају, јер решење које је дато цитираном одредбом Закона не следи легитимном циљу и не постоји разуман однос пропорционалности између употребљених средстава и циља који треба реализовати.

Имајући у виду све наведено, иницијатор предлаже да Уставни суд на основу чл. 53. Закона о уставном суду донесе решење о покретању поступак за оцену уставности оспорене одредбе Закона, те да у поступку утврди да оспорена одредба Закона није у сагласности са Уставом Републике Србије, потврђеним међународним уговорима и законима.

¹ Британски жалбени суд за радне односе (Уједињено краљевство), *MacCulloch vs. Imperial Chemical Industries plc* [2008.] IRLR 846, 22. јули 2008. године.

